Dañeel

Dañeel gore na ci biir nguuru kéefar

(Saar 1.1—6.29)

Dañeel aki xaritam tàbbi nañu ci liggéeyu kër Buur

1 Ca ñetteelu atu nguurug Yowakim buurub
Yuda, Nabukodonosor buuru Babilon daa dikk,
gaw Yerusalem.
2 Boroom bi nag teg Yowakim buurub Yuda ciy
loxoom, boole ca lenni jumtukaayi kër Yàlla ga.
Nabukodonosor yóbbu jumtukaay ya réewum
Sineyaar, ga ñuy wax Babilon itam, ca biir kërug
tuuram. Mu daldi fat jumtukaay ya ca denci kër
tuuram.
3 Ba loolu amee Buur jox ndigal Aspenas,
kilifay bëkk-néegam, ngir mu tànne ci bànni
Israyil, ñenn ci askanu buur ak ci garmi yi.
4 Ñu diy waxambaane yu amul benn sikk ci
seen yaram, di ñu góorayiw, mane bépp xeetu
njàng, bare xam-xam te am déggin, ba mana
liggéeyal Buur ci biir këram. Ñu di leen jàngal
làkku waa Babilon ak seen mbind.
5 Ci biir loolu Buur dogalal leen bés bu nekk
ab cér ci njëlam ak ci biiñam. Mu santaane
ñu tàggat leen diiru ñetti at, ñu doora tàbbi ci
liggéeyu buur.
6 Yudeen ña ca bokkoon di Dañeel ak Anaña
ak Mikayel ak Asaryaa.

7 Kilifag jawriñ ya nag tudde leen yeneen tur.
Dañeel, mu tudde ko Beltasar, Anaña mu tudde
ko Sadarag, Mikayel tudd Mesag, Asaryaa di Abet
Nego.

8 Ci biir loolu Dañeel fas yéene ci xolam ne
du sobeel boppam ci njëlu buur ak biiñam. Mu
ñaan kilifag jawriñ ya mu may ko, mu bañ cee
sobeel boppam.
9 Yàlla def kilifag jawriñ ya baaxe Dañeel,
yërëm ko.
10 Teewul kilifag jawriñ ya ne Dañeel: «Man
de damaa ragal Buur sama boroom, moom mi
leen dogalal seen lekk ak seen naan. Su Buur
gisee ngeen gëna yooy seen moroomi xale yu
góor yi nag? Sama bakkan xaj na ci de!»

11 Ba mu ko defee Dañeel wax ak dag, ba kilifay
jawriñ ya sant mu wattu leen, mook Anaña ak
Mikayel ak Asaryaa. Mu ne ko:
12 «Ngalla sang bi, seetlu nu diiru fukki fan, ñu
di nu jox ci meññeef mi rekk ak ndoxum naan;
13 te nga xool nu, xool xale yu góor yiy lekk ci
njëlal Buur. Su ko defee nga seet nooy def ak nun
ci ni nga nu gise, sang bi.»
14 Waa ja ànd ak ñoom ci loolu, seetlu leen
diiru fukki fan.
15 Ba fukki fan ya matee, seen kanam gëna leer
te ñu gëna suur mboolem xale yu góor yay lekk
ca njëlal Buur.
16 Ci kaw loolu wattukat ba di yóbbu seen njël
ak seen biiñ, weccee leen ko meññeef.
17 Yàlla nag may ñeenti xale yu góor yooyu xel
ak ràññee ci mboolem lu ñu bind ak wàllu xam-

xam. Dañeel moom mana firi mboolem peeñu
ak gént.
18 Ba diir ba leen Buur àppal matee, ñu war
leena indi, kilifag jawriñ ya yóbbu leen fa kanam
Buur Nabukodonosor.
19 Buur wax ak ñoom te gisul ci ñoom ñépp
kenn ku mel ni Dañeel ak Anaña ak Mikayel ak
Asaryaa. Ñu daldi tàbbi ci liggéeyu buur.
20 Mboolem wàllu xam-xam ak xel mu leen
Buur seetlu rekk, gis ne ñoo ci sut fukki yoon
taryaax yeek ñeengokati réewam mépp.

21 Dañeel nekk na ca liggéeyu buur, nekk ca ba
ca at ma jëkk ca nguurug Buur Sirus.

2

Dañeel nettali na géntu Buur

1 Ca ñaareelu atu nguurug Nabukodonosor la
Nabukodonosor gént gént gu ub boppam lool, ba
manatula nelaw.
2 Mu woolu taryaax yi ak ñeengokat yi ak jibar
yi ak xërëmkat yi, ngir ñu firil koy géntam. Ñu
agsi taxaw ca kanamam.
3 Buur ne leen: «Damaa gént lu ub sama bopp,
ma bëgga xam lu muy firi.»
4 Xërëmkat ya ne Buur ci làkku arameen:
«Guddalu fan Buur, sang bi! Wax nu gént gi,
nu firi ko.»
5 Buur wax xërëmkat ya ne leen: «Dogal bu
wér a ngii tukkee fi man. Su ngeen ma waxul
gént gi, wax ma piri mi, ay dog lañu leen di dog,
seeni kër doon ay sën.

6 Waaye su ngeen waxee gént gi, wax ma piri
mi, ay weexal aki yool ak teraanga ju réy ngeen
di jële ci man. Kon nag waxleen ma gént gi, wax
ma piri mi.»
7 Gannaaw gi ñu dellu ne Buur: «Sang bi,
waxal gént gi, nu wax la pireem.»
8 Buur dellu ne: «Gis naa nag bu baax ne
dangeena bëgga yàggal mbir mi, ndax xam
ngeen ne dogal bu wér tukkee na ci man
9 ne su ngeen ma waxul gént gi, àtte bi di
benn ci yeen ñépp. Gise ngeen ba nar maa wax
ay fen aki caaxaan, di yaakaar jamono soppiku.
Waxleen ma gént gi rekk, ma xam ne man ngeen
maa wax pireem.»
10 Xërëmkat ya ne Buur: «Buur, amul kenn
ci kaw suuf ku mana wax li ngay laaj. Te it
benn buur ak nu màggaayam ak dooleem mana
tollu, masula laaj lu mel nii benn taryaax mbaa
ñeengokat mbaa xërëmkat.
11 Li ngay laaj daa jafe, Buur. Kenn manu la koo
wax ku moy yàlla yi, Buur, te ñoom dëkkuñu ci
biir nit ñi.»
12 Ci kaw loolu Buur mer lool ba fees dell, daldi
joxe ndigal ne ñu rey mboolem boroom xam-
xami Babilon.
13 Ba mu ko defee ñu siiwtaane dogal ba, nara
reylu boroom xam-xam ya. Ñuy seet nag Dañeel
aki àndandoom ngir rey leen.
14 Dañeel def ug teey, jiital xelam, wax ak
Aryog, kilifag dagi buur, fekk kooku di dem, nara
reyi boroom xam-xami Babilon.
15 Mu laaj Aryog ndawal Buur, ne ko: «Waaw,
lu waral bii dogal bu diis tukkee ci Buur?» Aryog

xamal Dañeel mbir ma.
16 Dañeel nag dem ca Buur, ñaan ko mu may
ko jot gu mu ko joxe pirim gént ga.
17 Ba loolu amee Dañeel ñibbi, daldi xa-
mal mbir ma Anaña ak Mikayel ak Asaryaa,
àndandoom ya,
18 ngir ñu sàkku yërmandey Yàlla Boroom
asamaan ci wàllu mbóot moomu, ndax ñu bañ
leena rey mook àndandoom yaak yeneen bo-
room xam-xami Babilon.
19 Ca guddi ga nag, ñu won mbóot ma Dañeel
ci biir peeñu. Ci kaw loolu Dañeel sant Yàlla
Boroom asamaan,
20 daldi ne:
«Cant gu amul ndoorte amul kemu ñeel na Yàlla,
xam-xam ak kàttan mooy boroom.
21 Mooy walbati jamono, di soppi demin,
di fal buur, di folli.
Mooy xelal boroom xel mu rafet,
di xamal boroom xel mu ñaw.
22 Mooy feeñal mbóot mu làqu,
xam li ci biir lëndëm,
te leer màkkaanoo ko.
23 Sama Yàllay maam, maa lay gërëm,
di la sant.
Yaa ma may xam-xam ak manoore,
xamal ma li nu la laaj.
Yaa nu xamal mbirum Buur mii.»
24 Gannaaw loolu Dañeel dem ca Aryog mi
Buur santoon mu rey boroom xam-xami Babilon.
Ba mu demee ne ko: «Boroom xam-xami Babilon
yi, bu leen reylu. Yóbbu ma ca Buur, ma jox ko
piri mi.»

25 Aryog gaaw yóbbu Dañeel ba ca Buur, wax
ko ne ko: «Gis naa ci ngàllog Yudeen ñi ku la
mana firil sa gént gi.»
26 Buur wax ak Dañeel, mi ñu naan Beltasar,
ne ko: «Wóor na la ne man nga maa wax li ma
gént, wax ma li muy firi?»
27 Dañeel ne Buur: «Buur, li nga laaj amul
benn boroom xam-xam mbaa ñeengokat mbaa
taryaax ak seetkat bu la ko mana xamal.
28 Waaye, Buur Nabukodonosor, Yàllaa ngi biir
asamaan, di xamle ay mbóot te moo la won liy
am jamono yiy ñëw. Sa gént gaak la nga ca gis
ca sa kaw lal, lii la:
29 «Buur, ba nga tëddee ca sab lal, sa xel daa
dem ci liy xew bu jamono jii weesee. Kiy feeñal
mbóot daldi lay won liy xew.
30 Man nag du caageenu xam-xam bu ma ëpple
mboolem kuy dund. Mbóot mii dañu ma koo
won, ndax yaw Buur, nga xam piri mi, xam li
ub sa bopp.
31 «Buur, danga jekki xool, daldi gis jëmm
ju mag ju ñu defar. Jëmm ja réy na lool te
yànjaayam yéeme. Ma nga taxaw janook yaw,
melokaanam raglu.
32 Boppu jëmm ji wurus la wu raxul, dënn beek
loxo yi di xaalis, biir beek pooj yi di xànjar,
33 yeel yi di weñ gu ñuul, ndëgguy tànk yi nag
lenn li weñ gu ñuul la, li ci des di ban bu ñu lakk.
34 Naka ngay xool, aw doj wu loxo sànniwul
fàq, daldi dal ca tànki jëmm ja bindoo weñ ak
ban bu ñu lakk, daldi koy rajaxe.
35 Ci kaw loolu weñ gaak ban baak xànjar jaak
xaalis baak wurus wa lépp bokk rajaxoo, mel ni

xataxu dàggay lolli. Ngelaw li buub ko yóbbu,
ba mu ne mes. Doj wa daloon ca jëmm ja nag
doon tund wu mag, fees àddina sépp.
36 «Loolooy gént gi. Nu wax la piri mi nag,
Buur.
37 Yaw Buur, buuru buur yi, yaw mi Yàlla
Boroom asamaan jox nguur ak kàttan ak dooleek
ndam,
38 te Yàlla teg ci say loxo doom aadama yeek
rabi àll yeek njanaaw yi, nga boole leen yilif
ñoom ñépp ak fu ñu mana dëkke: yaw yaay
boppu wurus bi.
39 «Sa gannaaw geneen nguur* dina taxaw,
gën laa suufe, ñetteelu nguur ga topp ca di
xànjar, tiim àddina sépp.
40 Ñeenteelu nguur ga day dëgër ni weñ. Ni
weñ di toje lépp ba rajaxe lépp ba mu rajaxoo,
noonu lay toje ba rajaxe yooyu nguur yépp. Mu
mel ni ni weñ gu ñuul di rajaxee lépp.
41 Soo gisee ndëgguy tànk yeek baaraami tànk
yi, lenn li di ban, lenn li di weñ, nguur la guy
xàjjalikoo. Lenn li dëgër dëgëraayu weñ ndax
weñ gi nga gis, mu jaxasook ban bi.
42 Te baaraami tànk, yi lenn li di weñ, lenn li
di ban, ni la nguur ga di ame doole cig wet, néew
doole cig wet.
43 Li nga gis weñ gu jaxasook ban mooy tekki
ne buur yi dinañu booloo ci seeni pexe, waaye
seen bennoo du mujj; dafa mel ni weñ rekk, du
jaxasook ban.

* **2:39** 2.39 geneen nguur: manees naa wax it weneen askanu buur.

44 «Ci jamonoy buur yooyu Yàlla Boroom asamaan dina samp nguur gu dul tas mukk, te wenn xeet du ko yilif mukk. Nguur googu dina tasaare mboolem yeneen nguur yooyu, ba genn du ci des, waaye moom day sax ba fàww.
45 Moo waral nga gis doj wu loxo sànniwul, mu fàqe tund wa, daldi rajaxe weñ gaak xànjar jaak ban baak xaalis baak wurus wa. Buur, Yàlla ju màgg ji moo la xamal liy ñëw. Gént gi wér na, piri mi mata gëm.»
46 Ci kaw loolu Buur Nabukodonosor ne gurub, dëpp kanamam fa suuf, sujjóotal Dañeel, joxe nag ndigal ñu jox ko ay weexal ak cuuraay.
47 Ba loolu amee Buur wax Dañeel, ne ko: «Aylayéwén, sa Yàlla mooy Yàllay yàlla yi, di Sangu buur yi, te it mooy kiy feeñal mbóot, gannaaw feeñal nga mii mbóot.»
48 Ba mu ko defee Buur teral Dañeel, may ko lu baree bare, ba noppi def ko kilifag diiwaanu Babilon gépp, teg ci fal ko, mu yilif boroom xam-xami Babilon yépp.
49 Ci biir loolu Dañeel ñaan Buur mu tabb Sadarag ak Mesag ak Abet Nego, ñu yore saytub diiwaanu Babilon. Dañeel moom nekk ca ëttu buur.

3

Sànni nañu xariti Dañeel cib taal

1 Mu am bés Buur Nabukodonosor defarlu jëmmi wurus, taxawaay ba di fanweeri meetar, yaatuwaay ba di ñetti meetar. Mu taxawal ko ca jooru Dura ga ca diiwaanu Babilon.

2 Buur Nabukodonosor nag woolu jawriñ yaak
laman yaak jaraaf yaak kàngam yaak farbay alal
yaak àttekat yaak ndawi buur yaak mboolem
kilifay diiwaan ya, ngir ñu ñëw ca bernde ja mu
maye ca daloob jëmm ja mu samp.
3 Ba loolu amee jawriñ yaak laman yaak jaraaf
yaak boroom xel yaak farbay alal yaak àttekat
yaak ndawi buur yaak mboolem kilifay diiwaan
ya, ñépp daje ngir berndey jëmm, ja Buur
Nabukodonosor samp; ñu daldi taxaw ca kanam
jëmm ja.
4 Yéenekat ba nag xaacu, ne: «Dégluleen li ñu
leen sant, yeen waa mbooloo yépp ak xeet yépp,
ak làkk yépp.
5 Bu ngeen di dégg bufta gi ak toxoro gi
ak xalam gi ak riiti gi ak kooraa gi ak liit gi
ak mboolem jumtukaayu xumbal yi, nangeen
sujjóot, màggale ko jëmmu wurus wi Buur
Nabukodonosor samp.
6 Képp ku sujjóotul màggal ko, dees koy daldi
sànni ci biir taal bu yànj.»
7 Loolu nag waral saa yu nit ña déggee bufta
gaak toxoro gaak xalam gaak riiti gaak kooraa
gaak mboolem jumtukaayu xumbal ya, ñoom
ñépp ay bokk sujjóot, màggal jëmmu wurus ja
Buur Nabukodonosor samp, muy mbooloo yaak
xeet yaak làkk ya.
8 Ci biir loolu ay xërëmkat dikk, di boole Yawut
ya.
9 Ñu wax Buur Nabukodonosor, ne ko: «Buur,
guddalu fan.
10 Buur sang bi, xam nga yaa joxe ndigal
ne: “Képp ku dégg bufta geek toxoro geek

xalam geek riiti geek kooraa geek liit geek
mboolem jumtukaayu xumbal, dangaa wara su-
jjóot, màggal jëmmi wurus ji.
11 Te képp ku sujjóotul màggal ko, dees na ko
sànni ci biir taal bu yànj.”
12 Dafa am ay Yawut yoo tabb, ñu yore saytub
diiwaanu Babilon. Ñu di leen wax Sadarag ak
Mesag ak Abet Nego. Ñooñu de Buur, déggaluñu
la; say yàlla, jaamuwuñu leen; sa jëmmu wurus
ji nga samp it, màggaluñu ko.»
13 Nabukodonosor daldi mer lool, ba fees dell.
Mu woolu Sadarag ak Mesag ak Abet Nego; ñu
indi leen ba fa kanam Buur.
14 Nabukodonosor àddu ne leen: «Ndax dëgg
la, yeen Sadarag, Mesag ak Abet Nego, yeena
baña jaamu samay yàlla, baña màggal jëmmu
wurus ji ma samp?
15 Léegi, bettuma leen. Bu ngeen di dégg bufta
geek toxoro geek xalam geek riiti geek kooraa
geek liit geek mboolem jumtukaayi xumbal yi
rekk, sujjóotleen, màggale ko jëmm ji ma sàkk.
Waaye su ngeen ko màggalul, dees na leen daldi
sànni ci biir taalu sawara bu yànj. Ana yàlla ju
leen di musal ci man?»
16 Sadarag Mesag ak Abet Nego ne Buur
Nabukodonosor: «Buur, soxlawul ñu di la lay
dara.
17 Ndegam Yàlla ji nuy jaamu man nanoo
musal ci taalu sawara bu yànj bi, musal nu ci
yaw mii, dina nu musal.
18 Su demewul noonu it nag Buur, xamal ne
say yàlla dunu leen jaamu, sa jëmmu wurus ji
nga samp it, dunu ko sujjóotal.»

19 Ci kaw loolu Nabukodonosor mer lool ba
fees dell, kanam gay sël-sëli janook Sadarag
Mesag ak Abet Nego. Mu santaane ñu xamb taal
ba, ba mu gëna tàng juróom ñaari yoon na mu
daan tànge;
20 ba noppi mu sant ay dag yu am kàttan ci
mbooloom xareem, ngir ñu yeew Sadarag ak
Mesag ak Abet Nego, sànni leen ca biir taal bu
yànj ba.
21 Ñooñu yeew leen na ñu soloo, ñook seeni
mbubb ak seeni tubéy ak seeni mbaxana, daldi
leen sànni ca biir taal bu yànj ba.
22 Ndigalu Buur nag jampa jamp, sawara wa
boya boy, ba tàkk-tàkku sawara wa rey dag, ya
ca sànni Sadarag ak Mesag ak Abet Nego.
23 Sadarag, Mesag ak Abet Nego, ñoom ñett
ñépp yeewe ba ne ŋodd, tàbbi ca biir taalu
sawara bu yànj ba.

24 Ci kaw loolu Buur Nabukodonosor jommi, ne
bërét taxaw, daldi laaj ay dagam ne leen: «Xanaa
du ñett lañu yeew, sànni ci sawara wi?» Ñu ne
ko: «Ahakay, Buur!»
25 Mu ne: «Xool-leen, ñeent ñu yeewewul laa
gis, ñuy daagu ci biir sawara wi te dara dalu leen.
Ñeenteel baa ngi mel ni jëmm ju nirook Yàlla.»
26 Nabukodonosor nag jegeñsi buntu taal bu
yànj ba, daldi àddu ca kaw ne: «Éey Sadarag,
Mesag, Abet Nego, jaami Yàlla jiy Aji kawe ji,
génnleen fii!»

Sadarag ak Mesag ak Abet Nego daldi génne ca
biir sawara sa.

27 Ba loolu amee jawriñ yaak laman yaak jaraaf
yaak dagi Buur yéew leen. Ñu gis nag ne sawara
wi lakkul seen yaram fenn, seen kawaru bopp
xoyomuwul, seeni yére yàquwul, xeeñuñu sax
xetu sawara.
28 Nabukodonosor wax ne: «Cant ñeel na
Yàllay Sadarag ak Mesag ak Abet Nego, moom
mi yónni malaakaam, mu wallu jaamam ñi ko
wóolu, ba xëtt sama ndigal man Buur, te jaay
seen bakkan gënal leen ñuy jaamu mbaa di
sujjóotal jeneen yàlla ju dul seen Yàlla.
29 Dogal tukkee na ci man ne: muy mépp
mbooloo ak bépp xeet ak wépp làkk, képp ku
ci ñàkke kersa Yàllay Sadarag ak Mesag ak Abet
Nego, ay dog lees koy dog, te këram dees na ko
def ab sën, ndax kat amul jenn yàlla ju mana
walloo ni moom.»
30 Ba loolu wéyee Buur gëna teral Sadarag ak
Mesag ak Abet Nego ca diiwaanu Babilon.

Buuru yéefar sàbbaal na Aji Sax ji

31 Bataaxalu Buur Nabukodonosor a ngii, jëm
ci mépp mbooloo ak wépp xeet ak wépp làkk, ak
fu ñu dëkke ci àddina sépp:

Yal na seen jàmm yokku.

32 Màndarga yeek kéemaan yi ma Yàlla Aji
Kawe ji defal, maa ngi am bànneex ci xamle ko.

33 Ndaw màndargaam yu màgg,
ndaw kéemaanam yu réy!
Nguuram ay nguur gu sax dàkk,
kilifteefam ñeel maasoo maas.

4

1 Man Nabukodonosor maa ngi woon ci sama
jàmmi kër ak sama teraangay màkkaan.
2 Ma tëdd sama lal, daldi am gént gu ma tiital,
ak xalaat ak peeñu yu ma indil njàqare.
3 Ma joxe ndigal, woolu boroom xam-xami
Babilon yépp, ngir ñu xamal ma pirim gént gi.
4 Ci kaw loolu taryaax yeek ñeengokat yeek
xërëmkat yeek seetkat yi dikk. Ma nettali leen
gént gi, waaye waxuñu ma piri mi.
5 Ñu mujj ma indil Dañeel, di Beltasar, mi ñu
tudde sama yàlla, di ku xelu yàlla yu sell yi nekk
ci moom. Ma wax ko gént gi.
6 Ma ne ko: «Beltasar, kilifay taryaax yi, man
ci sama bopp xam naa ne xelum yàlla yu sell yaa
ngi ci yaw, te menn mbóot jaaxalu la. Peeñum
gént gi ma gént, wax ma piri mi.
7 Li ma gis daal ci sama kaw lal mooy lii:
Damaa jekki gis garab ci digg àddina si,
mu gudd lool.
8 Garab gay màgg, di réy,
ba njobbaxtal la di laal asamaan,
ñu di ko séen ba ca cati àddina sépp.
9 Xob yaa nga naat,
meññeef ma ne gàññ,
mana dundal ñépp.
Muy keppaaral rabu àll,
di tàggal njanaaw,
di dundal bépp boroom bakkan.
10 «Fi ma tëdd ci sama lal, ma jekki gis ab
wattukat bu sell wàcce asamaan.
11 Mu àddu ca kaw ne:
“Daaneleen garab gi te gor ay bànqaasam.

Wittleen xob yi, tasaare meññeef mi.
Na rab yi jóge ci keppaaram, daw,
njanaaw yi ciy bànqaasam, naaw.
12 Waaye ëkk beek reen yi, bàyyileen ko fi suuf,
ci digg mbooy mi,
te jénge ko càllalay weñ ak xànjar.
Na ko layub asamaan di faam,
muy dunde ñax nig jur.
13 Mu nitoodi,
ame xelum mala
diiru juróom ñaari jamono.
14 Ndogal a ngoog bu wattukat yi tëral,
àttee ngoog bu ñu sell ñooñu digle,
ngir aji dund ji xam ne
Aji Kawe jee yilif nguurug nit,
di ko jox ki ko soob,
di ca fal ki gëna tuut."

15 «Loolu laa gént, man, Nabukodonosor. Yaw
Beltasar nag, wax ma piri mi. Ndax boroom xam-
xam yi ci sama réew mi, kenn manu ma cee wax
piri mi. Waaye yaw man nga ko, ngir xelum yàlla
yu sell yaa ngi ci yaw.»

16 Ba loolu amee Dañeel ma ñuy wax Beltasar
ne dann ab diir, jaaxle, xalaat yu ko tiital dikkal
ko. Buur àddu ne ko: «Beltasar, gént geek piri
mi bumu la tiital.» Beltasar ne ko: «Sang bi, su
ma sañoon de muy sa géntug noon te pireem
topp say bañaale.

17 Garab gi nga gis muy màgg di réy, njobbax-
tal lay laal asamaan, ñu di ko séen ci àddina
sépp,

18 mook xobam yu naat ak meññeefam mu ne
gàññ, mana dundal ñépp; muy keppaaral rabu
àll, di tàggal njanaaw:
19 Buur de, garab googu yaw la. Yaa màgg, di
bare doole; di màgg ba laal asamaan, sa kilifteef
àkki cati àddina.
20 «Buur, li nga gis kenn ci wattukat yu sell yi
wàcce asamaan, àddu ca kaw ne:
“Daaneleen garab gi, tas ko,
waaye ëkk beek reen yi, bàyyileen ko fi suuf,
ci digg mbooy mi,
te jénge ko càllalay weñ ak xànjar.
Na lay biy wàcc, di ko faam,
muy dunde ñax nig jur
diiru juróom ñaari jamono.”
21 Piri maa ngii, Buur, di dogalu Aji Kawe, ji dal
ci sa kaw, Buur, sang bi.
22 Yaw lañuy dàqe ci nit ñi; rabi àll yi ngay
dëkkal, ñax di sam xont niw nag, lay biy wàcc
di la faam diiru juróom ñaari jamono, ba kera
ngay xam ne Aji Kawe jee yor nguurug nit, di ko
jox ku ko neex.
23 Li ñu santaane ñu bàyyi ëkk beek reeni garab
gi mooy tekki ne nguur gi dees na la ko delloo
keroog boo xamee ne Boroom asamaan mooy
Buur.
24 Kon nag Buur, ngalla nangul li ma lay digal:
say moy ak say bàkkaar, daboo ko di def njekk
ak di baaxe néew-ji-doole ndax sa teraanga sax.»
25 Loolu lépp dal na Buur Nabukodonosor.
26 Ba ñu ca tegee fukki weer ak yaar yu
mat, muy doxantu ca kaw taaxum kër buur ca
Babilon.

27 Ma ngay wax naan: «Xanaa lii du Babilon gu
mag gi ma tabax man, ci sama doole ju réy, muy
péeyu buur, di sama ndam ak sama daraja?»
28 Kàddug Buur ga daanoogul sax, baat jibe
asamaan àddu ne: «Yaw Buur Nabukodonosor,
dogal ñeel na la ne nguur gi rëcc na la.
29 Dees na la dàqe ci nit ñi, nga dëkk ak rabi àll
yi, ñax di sam xont niw nag diiru juróom ñaari
jamono, ba kera ngay xam ne Aji Kawe jee yor
nguurug nit, di ko jox ku ko neex.»
30 Ca saa sa kàddu ga sotti ñeel
Nabukodonosor. Ñu dàqe ko ci nit ñi, muy
dunde ñax niw nag, lay biy wàcc di ko faam, ba
kawar gi sëq ni dunqi jaxaay, ay wewam di saf
yu njanaaw.

Nabukodonosor xippi na

31 Ba àpp ba matee, man Nabukodonosor, maa
séentu asamaan, sama sago délsi. Ma sant Aji
Kawe ji, sargal Kiy dund ba fàww, màggal ko:
kilifteefam sax fàww,
nguuram ñeel maasoo maas.
32 Mboolem waa àddina
di neen ci moom.
Nu ko neex lay def
ak gàngoori xarey asamaan
ak waa suuf,
te kenn du fél loxoom
mbaa mu naa ko: «Ana looy def nii?»
33 Ba sama sago délsee, ca laa jotaat ndam ak
daraja ngir sama teraangay nguur. Ba loolu amee
samay jawriñ ak samay jaraaf jëlsi ma; ñu dëjaat
ma ci nguur gi, ma gënatee màgg.

34 Léegi nag man, Nabukodonosor, maa ngi
sant Boroom asamaan, di ko sargal, di ko
màggal. Lu mu def dëgg la, fu mu jaare njub
la, te kuy réy-réylu man na laa suufeel.

5

Buur Baltacar a bew ba sànku

1 Am na bés Buur Baltacar defal ay jaraafam
bernde ju réy. Ña nga tollu ci junni, muy naan
nag ca seen kanam.
2 Biiñ ba jay Baltacar, mu joxe ndigal, ñu
indi ndab, yu xaalis yaak yu wurus ya baayam*
Nabukodonosor jële woon ca jaamookaayu
Yerusalem, ngir ñu naane ca, mooki jaraafam aki
soxnaam aki nekkaaleem.
3 Ba mu ko defee ñu indi ndabi wurus ya ñu
jële woon ca jaamookaay ba, kër Yàlla ga ca
Yerusalem. Buur di ca naan, mooki jaraafam aki
nekkaaleem.
4 Ña ngay naan biiñ, di sàbbaal yàllay wurus
yaak yu xaalis yaak yu xànjar yaak yu weñ yaak
yu bant yaak yu doj ya.
5 Ca saa sa baaraami loxob nit buy bind feeñ
fa janook tegukaayu làmp ba, ca kaw miiru kër
buur, ba ñu weexal. Buur di xool catu loxo bay
bind.
6 Kanamu Buur nag soppiku, njàqare dikkal
ko, ba ndigg la ne yalax, óom yay fenqoo.

* **5:2** 5.2 baay bi ñuy wax fii, am na ñu jàpp ne maam la woon ci moom mbaa buur bu ko jiitu woon ci nguur gi rekk, waaye du baayub geño.

7 Buur daldi àddu ca kaw, di woolu ñeengokat
yeek xërëmkat yi ak seetkat yi. Mu wax ak
boroom xam-xami Babilon yooyu ne leen: «Képp
ku jàng mbind mii te wax ma lu mu tekki, dees
na ko solal yérey buur yu xonq curr, takkal
ko caqu wurus, jox ko kilifteef gu koy tofal ci
bummi.»
8 Ba loolu amee boroom xam-xami Buur yépp
dikk ba ca biir, waaye manuñoo jàng mbind ma,
bay xamal Buur la muy tekki.
9 Buur Baltacar nag gënatee tiit, kanam ga
gëna soppiku, jaraafam ya it jàq.
10 Ci biir loolu Lingeer, ndeyi Buur, dégg
coowal Buur aki jaraafam, daldi duggsi ci biir
néegu xawaare bi. Mu ne: «Buur, guddalu fan!
Bul tiit, bu sa kanam lëndëm.
11 Am na góor gu nekk ci sa réew mi; xelu
yàlla yu sell yaa ngi ci moom, te ci sa jamonoy
baay, gis nañu ci moom ag ràññee ak xel ak
xam-xam bu nirook xam-xamu yàlla yi. Buur
Nabukodonosor sa baay nag fal ko, mu jiite
taryaax yeek ñeengokat yeek xërëmkat yeek
seetkat yi;
12 loolu yépp ndax dañoo gis ci kooku Buur
tudde Beltasar, xel mu ñaw akum njàng ak
ràññee. Day firi gént, di teqental ay cax ak a
lijjanti ay jafe-jafe. Kookooy Dañeel; kon nañu
ko woo, mu wax piri mi.»
13 Ci kaw loolu ñu indi Dañeel fa kanam Buur.
Buur ne Dañeel: «Du yaay Dañeel mi bokk ci
Yudeeni ngàllo, ga Buur saa baay jële Yuda?
14 Dégg naa sab jëw, ñu naan noowi yàlla yaa
ngi ci yaw, te gis nañu ci yaw ag ràññee akum

xel ak xam-xam bu takku.
15 Léegi indiloon nañu ma boroom xam-xam
yeek ñeengokat yi, ndax ñu jàngal ma mbind
mii, xamal ma pireem. Waaye xamuñu pireem.
16 Dégg naa nag ne man ngaa firi lool ak a
lijjanti mbir yu jafe. Soo ma manee jàngal mbind
mi, wax ma lu muy tekki, dees na la solal yérey
buur yu xonq curr, takkal la caqu wurus, jox la
kilifteef gu lay tofal ci bummi.»
17 Dañeel nag janook Buur ne ko: «Buur,
dencal sag may te jox keneen say neexal. Du tee
ma jàngal la mbind mi, firil la ko.
18 «Buur, Yàlla Aji Kawe ji daa joxoon sa baay
Nabukodonosor nguur gi, muy ku màgg, am
ndam ak daraja.
19 Màggaay ga mu ko mayoon tax waa
mbooloo yeek xeet yeek làkk yépp ragal ko, bay
lox ci kanamam. Ku ko soob, mu rey; ku ko soob,
mu bàyyi; ku ko soob, mu fal; ku ko soob, mu
torxal.
20 Waaye ba mu bewee, të ticc bay réy-réylu,
dañu koo jàllarbee ca nguuram, nangu ndam la,
21 dàqe ko ci nit ñi, def xel ma xelum rab. Mu
dëkk ak mbaami àll yi, am ñax dim xontam niw
nag, lay biy wàcc, di ko faam, ba kera ba mu
xamee ne Aji Kawe jee yor nguurug nit, di ko jox
ku ko neex.
22 «Yaw Baltacar miy doomam nag, xam nga
loolu lépp te taxu laa toroxlu,
23 xanaa ngay diirook Boroom asamaan, bay
santaane ñu indil la ndabi këram, nga di ci
naan biiñ, yaak say jawriñ ak say soxna ak say
nekkaale, ngeen di sàbbaal ay yàllay xaalis ak yu

wurus ak yu xànjar ak yu weñ ak yu bant ak yu
doj, te du ci lenn luy gis mbaa muy dégg mbaa
mu xam dara. Waaye Yàlla ji yor sa bakkan tey
ak ëllëg sàbbaaloo ko.
24 Moo tax Yàlla yónni loxo bi, mu rëdd mbind
mii.
25 «Mbind mi ñu rëdd mooy: WAÑÑ, WAÑÑ,
NATT, SÉDDALE.
26 Li muy firi mooy:

WAÑÑ: Yàlla wañña na sa nguur, ba jeexal ko.

27 NATT: Nattees na sa diisaay ci nattukaay bi,
nga yées.

28 SÉDDALE: Séddale nañu sam réew, ba jox ko
xeeti Medd ak Pers.»

29 Ca la Baltacar joxe ndigal, ñu solal Dañeel
yérey buur yu xonq curr, takkal ko caqu wurus,
daldi yégle ne moo topp ci bummi.
30 Guddi googa lañu rey Baltacar, buurub waa
Babilon.

6

Dañeel tàbbi na paxum gaynde

1 Ci kaw loolu Daryus waa Medd ba, jot ca
nguur ga, fekk ko mu am juróom benn fukki at
ak ñaar.
2 Mu neex Daryus nag, mu fal téeméeri jawriñ
ak ñaar fukk ca réew ma, ñuy saytu nguur ga
gépp;
3 ak ñetti saytukat yu leen jiite, kenn ka di
Dañeel. Saytukat yooyu nag di leen xamal lu ñuy
liggéey, ngir Buur baña yàqule dara.

4 Ci biir loolu Dañeel di ku rààññiku ci biir
saytukat yaak jawriñ ya, ndax rafet um xel; ba
tax Buur di seet nu mu koy fale, mu yilif nguur
gépp.
5 Ba loolu amee saytukat yaak jawriñ ya di
wuta tuumaal Dañeel ci mbiri nguur gi, te gisuñu
genn tooñ mbaa sikk ci moom, ndax ku amoon
kóllëre la, te giseesul ci moom genn néewal
mbaa sikk.
6 Ñu daldi ne: «Dunu gis mukk lenn lu nu
tuumaal Dañeel. Xanaa nu gis ko ci yoonu
Yàllaam.»
7 Ba mu ko defee saytukat yaak jawriñ ya ànd
rungumloo ba ca Buur, ne ko: «Buur Daryus,
guddalu fan!
8 Saytukati nguur gépp ak laman yeek jawriñ
yeek boroom xel yeek jaraaf yi mànkoo nañu,
tëral dogalu buur bi yoonal aaye bii: ci diiru
fanweeri fan, képp ku ñaan ci jenn yàlla mbaa
ci nit ku la moy, yaw Buur sang bi, dees na ko
sànni ca kàmbu gaynde ya.
9 Léegi nag, Buur, dogalal aaye bi, te torlu
mbind mi, ba dootu tebbiku, mu dëppook yoonu
waa Medd ak waa Pers, wi dul toxu.»
10 Ci kaw loolu Buur Daryus torlu mbindum
aaye ba.
11 Ba Dañeel yégee ne torlu nañu dogal ba,
teewul mu ñibbi, yéeg ca néeg ba ca kaw taax,
ma palanteer ya jublook Yerusalem, na mu ko
daan defe naka jekk ñetti yoon ci bés. Mu sukk
fa, di ñaan ak a sant Yàllaam.
12 Ci kaw loolu nit ña rungumloo, fekk ko muy
ñaan ak a dagaan Yàllaam,

13 ba noppi ñu dem fekki Buur, ngir wax ak
moom ca aaye ba mu tëral, ne ko: «Xanaa du yaa
torlu aaye bi ne: képp ku ñaan jenn yàlla mbaa
nit ku la moy, yaw Buur, diiru fanweeri fan, dees
na ko sànni ca kàmbu gaynde ya?» Buur ne:
«Dogal bi kay wér na, dëppook yoonu waa Medd
ak Pers, wi dul toxu.»

14 Ñu ne ko: «Buur, Dañeel mi bokk ca ngàllog
Yudeen ña de, faalewu la, yaak aaye bi nga torlu.
Ñetti yoon ci bés lay ñaan ay ñaanam ba tey.»
15 Buur dégg ko, am tiis wu réy. Mu daldi fas
yéene ne dina musal Dañeel. Ba jant so ma ngay
wut pexe mu mu ko musale.

16 Ci kaw loolu nit ña rungumlooti ba ca Buur,
ne ko: «Buur, xamal ne yoonu waa Medd ak Pers
tëral na ne mboolem aaye mbaa dogal bu buur
dëggal dootu toxu.»
17 Buur nag joxe ndigal, ñu yóbbu Dañeel,
tàbbal ko ca kàmbu gaynde ya. Buur ne ko: «Sa
Yàlla ji nga saxoo jaamu, yal na la xettli.»

18 Ba mu ko defee ñu indi aw doj, dëj ko ca
buntu kàmb ga, Buur bës ca jaarob torlukaayam
ak jaarob torlukaayu jaraafam ya, ba dara dootu
mana soppiku ci deminu Dañeel.
19 Ba loolu wéyee Buur dellu këram. Lekkul
guddi gi yépp, sàkkuwul lu koy bégal, te nelaw
të ko.

20 Ba njël jotee, ba bët di bëgga set, Buur jóg,
daldi gaaw dem ca kàmbu gaynde ya.
21 Naka la jub kàmb ga, daldi woo Dañeel; baat
baa nga tiis. Mu ne ko: «Éy Dañeel, jaamu Yàlla

jiy dund; sa Yàlla ji nga saxoo jaamu, mbaa mujj
na laa xettli ci gaynde yi?»
22 Dañeel daldi ne Buur: «Buur, guddalu fan!
23 Sama Yàlla yebal na malaakaam, mu tëj
gémmiñi gaynde yi, ba defuñu ma dara. Ndax
kat mucc naa ci tuuma sama digganteek moom
ak sama digganteek yaw it, te defuma dara lu
bon.»
24 Buur nag am mbégte mu réy. Ci kaw loolu
mu joxe ndigal, ñu génne Dañeel kàmb ga. Ba ñu
génnee Dañeel kàmb ga, gaañuwul fenn, ndax
daa wóolu Yàllaam.
25 Ba loolu wéyee Buur joxe ndigal, ñu indi
nit ña tuumaaloon Dañeel, ñu tàbbal leen ca
kàmbu gaynde ya, ñook seeni doom ak seeni
jabar. Àgguñu suuf sax, gaynde ya alawti leen,
dammate seen yax yépp.
26 Gannaaw loolu Buur Daryus bind waa
mbooloo yépp ak xeet yépp ak làkk yépp, di waa
àddina sépp, ne:
«Jàmm ngeen!
27 «Dogal tukkee na ci man, ne mboolem fu
bokk ci sama nguur, nañu fa ragal Yàllay Dañeel,
wormaal ko,
keey Yàlla jiy dund,
kee sax fàww,
nguuram du tas,
kilifteefam du jeex.
28 Keey musle, di xettlee,
di def ay màndarga aki kéemaan,
kaw asamaan ak suuf.
Kee musal Dañeel
ca pàddum gaynde ya.»

29 Dañeel nag gëna am cér diirub nguurug
Daryus ak nguurug Sirus waa Pers ba.

Aji Sax ji feeñu na Dañeel

7

(Saar 7.1—12.13)

Dañeel gis na ñeenti rabi géej

1 At ma jëkk ca nguurug Baltacar buuru Ba-
bilon, Dañeel daa gént, peeñu dikkal ko ci kaw
lalam. Mu bind nag gént gi, doore ko nii.
2 Dañeel da ne: «Damaa gis guddi ci peeñu
mi; mu jekki-jekki am ngelaw lu jóge ñeenti wet,
riddeendoo, di yëngal géej gu mag ga.
3 Ci kaw loolu ñeenti rab yu réy génne ca géej
ga, rab wu nekk wuuteek sa moroom.
4 «Rab wu jëkk waa nga mel ni gaynde, am
laafi jaxaay. Naka laay xool, ñu buddi laaf yi,
yékkatee ko ci suuf, taxawal ko, mu taxawe
ñaari tànk ni nit, ba noppi ñu jox ko xelum nit.
5 «Ñaareelu rab wa ne jimeet, nirook urs*. Mu
ngi taxawe wet, ŋank ñetti faar. Ñu ne ko: "Jógal
lekk yàpp wu bare."
6 «May xool ba tey, yem ci rab wu mel ni segg,
am ñeenti laaf. Rab waa ngi am ñeenti bopp, ñu
jox ko kilifteef gi.
7 «May xool ba tey ci biir peeñum guddi mi,
daldi yem ci ñeenteelu rab wu raglu, ñàng, te
am doole ju jéggi dayo. Mu ngi am bëñi weñ
yu réy yu muy moxoñee, di warax, di nappaaje

* **7:5** 7.5 urs rab wu ñàng la; man naa ëpp gaynde.

la ca des. Moom nag wuute naak rab yi ko jiitu
yépp, te fukki béjjén la am.
8 «Ni ma ne jàkk ci béjjén yi, beneen béjjén bu
ndaw ne pëll, génn ci seen biir, ñett ca béjjén
ya jiitu buddeeku. Béjjén bu ndaw baa nga am
bët yu mel ni bëti nit ak gémmiñ gu muy waxe
kàdduy damu.»
9 «May xool ba tey,
ñuy teg ay gàngune,
góor gu mag gi dikk, toog.
Mbubb maa nga weex furr,
kawaru boppam weex tàll,
ngànguneem ma di saf sawara, wuy sël-sëli,
mbegey ngàngune ma bindoo ni sawara wu
yànj,
10 dexu sawara di wal, balle fa kanamam.
Junniy junnee nga koy jaamu,
mboolooy mbooloo dar ko.
Waa pénc ma toog,
téere ya ubbiku.
11 «May xool ba tey ndax kàdduy damu yooyu
béjjén biy wax, ma gis ñu rey rab wa, sànni
méddam ca taal bu yànj ba, mu sànku.
12 Rab ya ca des nag, ñu nangu seen kilifteef.
Teewul ñu bàyyi leen ñu dundaat ab diir.
13 «May xool ba tey ci biir peeñum guddi ma,
gisuma lu moy jëmm ju mel ni doomu nit di ñëw,
mook niiri asamaan, jëm ci góor gu mag gi; ñu
yóbbu ko ba ca moom.
14 Ci kaw loolu ñu jébbal ko kilifteef gaak ndam
laak nguur ga. Ci biir loolu waa mbooloo yépp
ak xeet yeek làkk yi di ko wormaal. Kilifteefam
day sax fàww, du jeex, te nguuram du foq mukk.

15 «Ba mu ko defee, man Dañeel, ma am
njàqare; sama peeñu yooyoo ma tiital.
16 Ma dem ba ca kenn ca ña fa taxaw, laaj ko
lan la mbir moomu mépp di tekki. Mu wax ak
man, xamal ma piri ma, ne ma:
17 “Ñeenti rab yu mag yooyu, ñeenti buuri
àddina† lañu yuy ñëw.
18 Waaye aji sell yu Aji Kawe ji dinañu jot ci
nguur gi, moom ko fàww, saxoo ko dàkk.”
19 «Ba loolu wéyee ma bëgga am lu leer ca
ñeenteelu rab, wa wuuteek ya ca des yépp,
ñàng lool, am ay bëñi weñ ak weyi përëm, di
moxoñeek a warax, di nappaaje li ci des.
20 Ma bëgga am lu leer ba tey ci fukki béjjén
yi ci bopp bi ak beneen ba génn, ba ñett daanu
ca kanamam; mu am ay bët ak gémmiñ, di wax
kàdduy damu, te ëpp yi ci des.
21 May xool, béjjén boobu di xareek aji sell yi,
di leen daan,
22 ba keroog góor gu mag gi dikk, daldi jox
dëgg aji sell yu Aji Kawe ji; àpp bi nag mat, aji
sell yi moom nguur gi.
23 «La ca topp mu neeti ma: “Ñeenteelu rab
wi mooy ñeenteelu nguur giy taxaw ci kaw suuf,
wuuteek nguur yépp. Dina mëdd àddina sépp,
nappaaje ko, rajaxe ko.
24 Fukki béjjén yi fukki buur lañu, yuy yore
nguur googu. Beneen buur dina falu, wuutu
leen. Dina wuuteek ña ko jiitu te dina folli ñetti
buur.

† **7:17** 7.17 ñeenti buur yooyu, buuri waa Babilon la woon ak Pers ak Medd ak Geres.

25 Dina yékkati ay kàddu dal ci Aji Kawe ji,
dina fitnaal aji sell yu Aji Kawe ji te dina fexee
soppi takkinu jamono yi ak yoonu Yàlla wi. Dees
na teg aji sell yi ci loxoom diiru ñetti jamonook
genn-wàll.
26 Waa pénc mi toog, ñu nangu kilifteefam, tas
ko, neenal ko ba fàww.
27 Palug mboolem nguur yi asamaan tiim, ak
kilifteef gaak daraja ja dees na ko boole, jébbal
aji sell yu Aji Kawe ji. Nguurug mbooloo moomu
day sax ba fàww, kilifa yépp di ko déggal, di ko
wormaal.”
28 «Fii la mbir mi yem. Man Dañeel nag, ma
am njàqare lool, ba sama kanam soppiku, ma
denc kàddu yooyu ci sama xel.»

8

Dañeel gis na kuuy ak sikket

1 Ca ñetteelu atu nguurug Baltacar, man
Dañeel am naa meneen peeñu, gannaaw peeñu
ma ma jëkkoona am.
2 Ca biir peeñu ma, maa ngi Sus, péeyub
diiwaanu Elam. Ma gis ci peeñu mi ne maa ngi
ci wetu yoonu ndox ma ñu gas te ñu di ko wax
Ulay.
3 Ma séentu, xool, yem ci kuuy mu taxaw
feggook yoonu ndox ma, am ñaari béjjén yu
gudd te benn bi gëna gudd ba ca des. Waaye
bi gëna gudd moo mujja sax.
4 Ma gis kuuy may dañ, di jublu sowu ak bëj-
gànnaar ak bëj-saalum. Menn mala manu koo

të, te maneesula xettli kenn ci moom. Ma ngay def lu ko neex tey gëna màgg.

5 May xool, ab sikket jóge sowu, jaare déndu
suuf sépp te laalul suuf. Sikket baa nga am béjjén
bu yéeme ci diggante bët yi.

6 Mu dikk ba tollook kuuyum ñaari béjjén, mi
ma gisoon ci wetu yoonu ndox mi, daldi koy
songe xadaru dooleem.

7 Ma gis ko nag, mu dikk ba ca moom,
song kook xadar, dóor kuuy mi, damm ñaari
béjjénam, te kuuy mi manu koo të. Mu daane
ko ci suuf, note ko, te kenn manu koo teqaleek
moom.

8 Sikket bi mujj màgg lool; ba fa kàttanam
yem, béjjén bu gudd ba damm, ñeenti béjjén
yu yéeme sax, wuutu ko, jublook ñeenti ngelawi
asamaan.

9 Ci kaw loolu béjjén bu ndaw génne ci béjjén
yooyu benn, daldi lawa law jublu bëj-saalum ak
penkook réew ma gëna rafet*.

10 Muy màgg nag bay diir mbagg gàngoori
xarey asamaan, ba daaneel lenn ci ñoom, ak
lenn ci biddiiw yi, nappaaje leen.

11 Muy damu bay diir mbagg Njiital gàngooru
xare gi, daldi dakkal sarax ba ñu ko daan defal
bés bu jot, màbb bérabam bu sell ba.

12 Gàngooru xare gi tegu na ciy loxoom, boole
kook saraxu bés bu jot bi, lépp cig tooñam.
Béjjén bi dal ci kaw dëgg, daaneel ko fi suuf, ay
pexeem joy.

13 Ba loolu amee ma dégg jenn aji sell di wax,

* **8:9** 8.9 réew ma gëna rafet fii réewum Israyil a tax ñuy wax.

jeneen aji sell ne ko: «Lan mooy àppu peeñu mii
ñu gis, ñu di ci dakkal sarax biy am bés bu jot,
di teddadil gàngooru xare gi, ak a tooñ, di yàq
lépp?»
14 Mu ne ma: «Àpp bi ñaari junni laak ñetti
téeméer ciy guddeeki bëccëg. Gannaaw loolu
dees na taxawalaat bérab bu sell bi.»
15 May xool ci biir peeñu mi, man Dañeel, di
jéema xam lu muy tekki, jëmm juy nirook góor,
ne jimeet taxaw ci sama kanam.
16 Ci kaw loolu ma dégg baatu nit jibe ca digg
yoonu ndox ma ñuy wax Ulay. Mu àddu ca kaw
ne: «Jibril, waxal kii peeñu mi.»
17 Jibril dikk nag ba fi ma taxaw. Ba mu
jegesee, ma tiit lool, ba daanu, sama kanam
dëppu fi suuf. Mu ne ma: «Yaw doom aadama
ji, nanga xam ne peeñu mii mujug jamono la.»
18 Bi muy wax ak man, dëpp naa sama kanam
fi suuf, ba daanu leer. Mu laal ma, taxawalaat
ma fa ma taxawoon.
19 Mu ne ma: «Maa ngi lay xamal luy xew
keroog ba merum Yàlla di jeex, ndax muj ga
mooy àppu mer ma.
20 Kuuy mi nga gis mu am ñaari béjjén, buuri
waa Medd ak waa Pers la.
21 Sikket bi buuru réewum Geres la. Béjjén bu
gudd bi ci diggante bët yi mooy buur bu jëkk bi.
22 Dañu koo damm, ñeenti béjjén wuutu ko,
di ñeenti nguur yu soqeekoo ca xeet wa, waaye
duñu am doole ni ga jiitu.
23 Bu nguur yooyu jeexee, ba bàkkaarkat yi
buural, buur bu néeg te bare pexe dina falu.
24 Dina gëna am doole, waaye du doon dooley

boppam. Yàqam dina jéggi dayo, te ay pexeem
dina joy. Dina faagaagal ñu am doole ba ca
mbooloom aji sell yi.
25 Xelum njublaŋam lay naxee, di réy-réylu, ba
bett ñu bare, faagaagal leen, te dina dëkk kilifay
kilifa yi. Waaye mooy sànku, te loxo du ko laal.
26 Peeñum ngoon meek mu bëccëg mi la dikkal
lu wér la. Yaw nag neel cell ak peeñu mi, ndax
des na fan yu bare.»
27 Ba loolu amee ma ne làcc, wopp ay fan, man
Dañeel. Gannaaw gi ma jóg, dellu ca liggéeyu
buur. Ma waaru nag ca peeñu ma, ndax daa wees
sama dég-dég.

9

Dañeel jàngat na waxyu bu Yeremi biral

1 At ma jëkk ca jamonoy Daryus, ma bokk ca
waa Medd, di doomu Aserus te falu woon buurub
waa Babilon,
2 ca at ma jëkk ca nguuram, man Dañeel
damaa gis ci téere yi limu at yi kàddug Aji
Sax ji xamal Yonent Yàlla Yeremi, muy àpp bi
Yerusalem wara gental, di juróom ñaar fukki at.
3 Ma walbatiku jublook Boroom bi Yàlla. Maa
ngi sol saaku, diwoo dóom boole kook koor,
toroxloo ko, di ko ñaan ak a dagaan.
4 Ma ñaan sama Yàlla Aji Sax ji, tuubal ko
samay bàkkaar, ne ko: «Yaw Boroom bi, Yàlla
ju màgg ji mata ragal, yaw miy sàmm kóllëre
ak ngor sa digganteek ñi la bëgg, di sàmm say
santaane.

5 Bàkkaar nanu, ñaaw nanu, tooñ nanu, gàntal
la, dëddu say santaane ak sa ndigali yoon.
6 Dégluwunu say jaam, di yonent yi jottli sa
kàddu sunuy buur ak sunuy kilifa ak sunuy
maam ak mbooloom réew mi mépp.
7 Yaw Boroom bi, njub ñeel na la, waaye nun
gàcce ñeel na nu bésub tey jii, muy waa Yuda,
muy waa Yerusalem, di waa Israyil gépp, ku
jegeek ku sore, ci biir mboolem réew yi nga leen
dàq, yóbbu, ndax li ñu la ñàkke kóllëre.
8 Aji Sax ji, nun kay gàcce ñeel na nu, nook
sunuy buur ak sunuy kilifaak sunuy maam, ndax
moy nanu la.
9 Boroom bi sunu Yàlla, yaay Boroom
yërmandeek njéggal moos, ndax gàntal nanu
la.
10 Noo baña déglu sunu kàddug Yàlla Aji Sax ji,
di topp yoonam yi mu nu jox, yonent yiy jaamam
jottli nu ko.
11 Israyil gépp a moy sa yoon, jàdd, baña déglu
sa kàddu, ba këppoo sa alkàndey ngiñ, gi ñu
bind ci yoonu Musaa, sa jaam ba, ndax danu laa
tooñ.
12 Matal nga sa kàddu gi nga wax ci nun, nook
sunu kilifa yi nu yilif, ba nga wàccee ci sunu
kaw, ci Yerusalem, musiba mu réy mu masula
am feneen fu mboolem asamaan tiim.
13 Ni ñu ko binde ci yoonu Musaa, ni la nu
musiba moomu mépp dikkale, te tinuwunu la,
yaw, sunu Yàlla Aji Sax ji. Dëdduwunu sunuy
bàkkaar it te séddunu sa worma.
14 Aji Sax ji, looloo waral nga dogu ci wàcce
musiba mi ci sunu kaw, ndax yaw sunu Yàlla

Aji Sax ji, njekk nga jëfe lépp loo jëf, waaye noo
dégluwul sa kàddu.
15 «Léegi nag yaw Boroom bi, sunu Yàlla ji
nu génnee Misraak doole, nun sa mbooloo, nga
siiwale ca sa tur ba sunu jonni yàllay tey, noo
bàkkaar, noo tooñ.
16 Boroom bi, seetal ci sa gépp njekk, ba wañña
sa mer ak sa xadar, mu moy Yerusalem, sab
dëkk, saw tund wu sell. Ndax kat sunuy bàkkaar
ak sunu ñaawtéefi maam tax na mboolem ñi ñu
wër di sewal Yerusalem ak sa mbooloo.
17 «Kon nag yaw sunu Yàlla, Sang bi, rikk nan-
gul li ma lay ñaan, di la ko dagaan. Boroom bi,
ngalla geesul ngir yaw ci sa bopp sa jaamookaay
ba ñu gental.
18 Rikk sama Yàlla, teewlul, déglul te xippi, ba
gis sunu gent yi ak sa dëkk ba ñuy tudd sa tur.
Du sunu njekk lanu lay dagaane moos, waaye sa
yërmande ju yaa rekk a tax.
19 Boroom bi, ngalla Boroom bi, déglu nu te
baal nu! Rikk Boroom bi sama Yàlla, teewlul ngir
yaw ci sa bopp, te bañ noo yeexe, ndax saw tur
lañu tudde sa dëkk ak sa mbooloo.»
20 Maa ngay wax ak a ñaan, di tuub sama
bàkkaar ak a tuubloo Israyil sama ñoñ tey
dagaanal sama tundu Yàlla wu sell wi*, ci sama
Yàlla Aji Sax ji.
21 Maa ngay wax ci ñaan gi, waa ja Jibril ma
ma gisoon lu jiitu ci peeñu mi, daldi naawa naaw,
dikk ba ci man, yemook waxtuw saraxu ngoon.
22 Mu xamal ma, ne ma: «Dañeel, léegi damaa
ñëw ngir leeralal la.

---

* **9:20** 9.20 tundu Yàlla wu sell wi Yerusalem la.

23 Ba nga tàmbalee ñaan la kàddu dikk. Maa
la ko yégalsi, ndax yaw ku ñu naw nga. Déggal
kàddu gi te dégg peeñu mi.

24 «Juróom ñaar fukki ayi bés lañu àppal sa
mbooloo ak sab dëkk bu sell, ngir dakkal tooñ
gi, jeexal moy gi, jotu ñaawtéef, saxal njubte ba
fàww, matal peeñum yonent, ba delloo bérab bu
sella sell ag sellngaam.
25 Nanga xam kon xéll ne: li ko dale keroog ba
ñuy siiwtaane dogal ba jëm ci leqli Yerusalem,
tabaxaat ko, ba keroog njiit li ñu fal di feeñ,
juróom ñaari àppi juróom ñaar la. Te ci juróom
benn fukk ak ñaar ci àppi juróom ñaar lañuy
tabaxaat pénc ak kàmb gu ñu aare dëkk bi.
Waaye jamono yu metti lay doon.
26 Bu juróom benn fukk yeek ñaar ciy àppi
juróom ñaar weesee, dees na bóom ku ñu fal,
te kenn du ànd ak moom. Gannaaw loolu kilifa
dina ñëw, ànd ak gàngooram, yàqte dëkk beek
jaamookaay bi. Waaye kilifa googu lu mel ni
mbënn a koy mujje. Dogal nañu ne yàqte gi dina
wéy ba keroog xare biy jeex.
27 Dina feddli kóllëre diggam ak ñu bare ci
benn àppu juróom ñaar, te ci diggu àppu juróom
ñaar ba lay dakkal sarax yi ñuy rendi ak yeneen
sarax. Ci genn wetu sarxalukaay bi la yàqkat
biy taxawal lu siblu†, di sabab yàqute, ba keroog
muj gi ñu ko dogalal ne milib ci kawam.»

† **9:27** 9.27 lu siblu sarxalukaayu tuur la, bu ñu samp ca jaamookaayu Yàlla ba, di ko sobeel.

10

Dañeel gis na boroom col gu weex

1 Ci ñetteelu atu nguurug Sirus buuru Pers,
kàddu daa dikkal Dañeel ma ñuy wax Beltasar.
Kàddu googu di gu wóor tey yégle xare bu mag.
Mu dégg kàddu gi, xam pirim peeñu mi.

2 Jant yooyu, man Dañeel maa nga doon
ñaawlu diiru ñetti ayi bés.
3 Ñam wu neex lekkuma ko, te yàpp ak biiñ
jaarul sama gémmiñ. Diwuwma it ba ñetti ayi
bés yi mat.
4 Keroog ñaar fukki fan ak ñeent ci weer wi
jëkk ci at mi, maa nga ca tàkkal dex gu mag gi
ñuy wax Tiigar.
5 Ma séentu, xool, yemuma ci ku moy genn
góor gu sol yérey wëñ gu ëccu, gañoo ngañaayal
wurus wu raxul.
6 Yaram waa nga rafet ni peru gànjar, xar-
kanam ba mel ni melax, bët ya mel ni jumi
sawara, loxo yeek tànk yi mel ni xànjar bu ñu
jonj, riiru baatam mel ni coowal mbooloo.

7 Man Dañeel doŋŋ maa gis peeñu mi. Ñi ma
àndal gisuñu ko. Tiitaange lu réy nag jàpp leen,
ba ñu daw, làquji.
8 Ba loolu amee ma des fa man rekk, ne jàkk ci
peeñu mu réy moomu. Waaye deseetuma woon
doole, damaa jeexal tàkk, amatuma genn kàttan.
9 Ci kaw loolu ma dégg baatam. Naka laa dégg
baatam, daldi daanu leer, sama kanam dëppu fi
suuf.

10 Yéguma lu moy ab loxo bu ma laal, yékkati
ma, ma teg sama bëti óom ak sama tenqi loxo fi
suuf, di lox.
11 Mu ne ma: «Dañeel, yaw mi ñu naw, déggal
kàddu yi ma lay wax. Jógal taxaw sa taxawaay,
ndax dañu maa yebal ci yaw nii.» Naka la ma
wax kàddu yooyu, ma ne ñokket, di lox.
12 Mu ne ma: «Dañeel, bul tiit. Bés bu jëkk
ba nga fasee yéene xam, ba toroxlu ci sa kanam
Yàlla, ca lañu dégg say kàddu te sa kàddu
yooyoo ma taxa ñëw.
13 Waaye rawaanu nguurug Pers moo ma do-
gale ñaar fukki fan ak benn. Mikayel nag, kenn
ci malaakay wattukat yu mag yi ñëw, wallusi ma.
Yàgg naa ca buuri Pers ya.
14 Léegi ñëw naa ngir xamal la liy dikkal sa
mbooloo ci jamono yiy ñëw ndax peeñu mi ëmb
na jamono yooyu itam.»
15 Bi mu may wax kàddu yooyu, maa ngi sëgg,
sama kanam jublu ci suuf, manumaa wax.
16 Jekki-jekki jëmm ju mel ni nit dikk, laal
samay tuñ. Ma ŋa, àddu, daldi wax ak ki taxaw
sama kanam ne ko: «Sang bi, peeñu mi tax na
ma jàq, ba amatuma benn doole.
17 Te it sang bi, nu may mana waxeek yaw,
sang bi? Amatuma doole te deseetuma ngelawal
gémmiñ.»
18 Ba loolu amee jëmm jiy nirook nit dellu laal
ma, ma amaat doole.
19 Gannaaw loolu mu ne ma: «Yaw nit ki ñu
naw, bul tiit. Jàmm la. Góor-góorlul!» Muy wax
ak man, may amaat doole, ba ne ko: «Waxal sang
bi, dooleel nga ma.»

20 Mu ne ma: «Ndax xam nga lu ma taxa dikk?
Léegi ma dellu xarejeek rawaanu réewum Pers;
te bu may dem, rawaanu Geres dikk.
21 Waaye dinaa la xamal li ñu bind ci téereb
dëgg gi. Kenn jàpplewu ma ci ñooñu ku dul
Mikayel, seen malaakam wattukat, yeen bànni
Israyil.

11

1 Man ci sama wàllu bopp nag, maa nga woon
ca wetam, di ko aar ak a jàpple, ca at ma jëkk ca
nguurug Daryus waa Medd ba.

Buur bëj-gànnaar ak buur bëj-saalum a ngi jote

2 «Léegi, maa ngi lay xamal lu wér. Dama ne,
dina amaat ñetti buur yuy falu ci réewum Pers,
ñeenteel ba dikk, dajale alal ju bare, ba ëpple
leen ñoom ñépp. Bu demee ba alalam may ko
doole, dina def lépp lu mu man ngir xabtal ñépp
ci kaw nguuru Geres.
3 Waaye buur bu jàmbaare dina falu, di
boroom kilifteef gu yaatu, di def lu ko soob.
4 Naka lay jóg rekk, nguuram daldi foq, tas,
ñeenti ngelawi asamaan tasaare, yóbbu. Aw
askanam du moom nguur ga, te nguur ga dootu
am doole ja mu amoon. Nguuram day foq, tàbbi
ci loxoy ñeneen ñu dul askanam.
5 «Buur bëj-saalum* dina am doole, waaye
kenn ca ña mu jiital a koy ëpp doole, te kilif-
teefam mooy gëna yaatu.

* **11:5** 11.5 buur bëj-saalum: réewum bëj-saalum bii ñuy wax buuram, Misra la. Réewum bëj-gànnaar di Siri.

6 «Gannaaw ay at, buur bëj-saalum ak buur
bëj-gànnaar dinañu mànkoo. Doomu buur bëj-
saalum mooy séysi kër buur bëj-gànnaar, ngir
dëgëral diggante bi. Waaye nguurug doom ja
du yàgg, boroom këram it du dundaat lu yàgg
mook seen doom. Doomu buur bëj-saalum day
dee, mook toppam ak baayam ak boroom këram.
7 Kenn ci waa këram mooy wuutu baayam,
dikk, dal ca mbooloom xarem buur bëj-gànnaar,
jàll ba ca wàllaa tatay buur bëj-gànnaar,
jëflanteek ñoom, duma leen, ba daan.
8 Dinañu lël sax seen jëmmi tuur yu ñu móol,
yóbbu Misra, boole kook seen gànjaru xaalis ak
wurus. Gannaaw loolu dina toog ay at te du
laaleek buur bëj-gànnaar.
9 Gannaaw gi buur bëj-gànnaar dina dem
réewum bëj-saalum, doora dellu réewam.

10 «Ay doomam yu góor nag dinañu waajal
xare, dajale gàngoor yu takku. Ñu jubal, bëtt,
jàll nim wal, daldi ñoqli, songi noon ba ca dëkk
ba ñu wëralee tata.

11 «Buur bëj-saalum dina sigiñu, songi buur
bëj-gànnaar. Kooku waajal mbooloom xare mu
mag, waaye mbooloo moomu dees na leen teg ci
seen loxoy noon.
12 Mbooloo moomu dees na leen faagaagal,
buur bëj-saalum di ca réy-réylu. Dina rey ay
junniy nit nag, waaye du ko taxa am ndam.
13 Li ko waral mooy buur bëj-gànnaar day
dellu waajalaat mbooloo mu ëpp ma jiitu. Bu
amee ay at dina dikkaat, ànd ak mbooloom xare
mu mag ak ngànnaay lu takku.

14 Jamono yooyu ñu bare dinañu jógal buur
bëj-saalum, te ay nit ñu soxor ñu bokk ci saw
xeet dinañu fippu, ni ko peeñu indee, waaye
duñu ko man.
15 Buur bëj-gànnaar dina ñëw yékkati ay
jal, gaw dëkk bu ñu wërale tata, nangu ko.
Mbooloom xarey bëj-saalum ak seen ñeyi xare
duñu leen mana të. Duñu am doole ju ñu leen
tëwe.
16 Ki leen di song dina leen def li ko soob, ndax
kenn du ko të. Dina toog ci réew mu taaru ma†,
te am dooley tas ko.
17 Dina fas yéenee dikk ak dooley nguuram
gépp, ba dëgëral digganteem ak buur bëj-
saalum. Da koy may doomam soxna, ngir di ko
fexee sànk. Waaye loolu du sotti, ndax pexe ma
du joy.
18 Gannaaw loolu dina wuta moom fa féeteek
dun ya, ba nangu ca ay réew, waaye dina am
njiitu xare lu dakkal jëfi réy-réyloom ji muy
torxale, ba fey ko añam.
19 Bu loolu weesee dina walbatiku dal ci dëkk
yi ñu wëralee tata ci biir réewu boppam, waaye
du sotti. Day daanu, ne mes.
20 Ki koy wuutu dina yebal kuy foqati ay galag
yu ñuy yokke puukarey nguur gi, waaye du yàgg
dara, ñu faagaagal ko ci sutura, te du doon ci
xare.»

Buur bëj-gànnaar ëpp nay loxo

† **11:16** 11.16 réew mu taaru ma: Israyil la. Seetal it ci 11.41.

21 «Ku siblu moo koy wuutu, ku yelloowul
darajay nguur. Day duggsi ndànk, lal ay pexeem,
ba nangu nguur gi.
22 Mboolooy xare yi dinañu def um wal nig dex,
dal ci kawam, waaye dees na leen rajaxe, ñook
genn kilifay mbooloom kóllëreg Yàlla gi.
23 Gannaaw bu ñu wóllëranteek moom, dina
wor. Dina gëna am doole, te amul mbooloo mu
bare.
24 Day dugg ndànk ba ca biir gox ya gëna
woomle ca diiwaan ba. Dina fa def lu ay baayam
aki maamam masula def. Dina lël ay réew,
séddale ay farandoom alal jaak koom ga. Dina
lal pexe yu mu songe ay tata, waaye loolu ab diir
lay doon.
25 «Bu loolu weesee dina ànd ak mbooloo mu
bare, daldi yebook doole ak pastéef ci kaw buur
bëj-saalum. Buur bëj-saalum waajal xare, ànd
ak mbooloo mu réy te bare doole lool, waaye
sottiwul ndax pexe yu ñu koy lalal.
26 Ci biir loolu ay nit ñuy bokk ak buur bëj-
saalum ndab ñooy sànk buur bëj-saalum, ba
mbooloom jóoru, ñu bare tëdd.
27 Ñaari buur yi dinañu nas lu bon ci seen xol;
di bokk ndab tey waxantey fen. Waaye seeni
pexe du mujj fenn, ndax du fekk muj ga jot.
28 Gannaaw gi buur bëj-gànnaar dina dellu
réewam, yóbbaale alal ju takku. Dina fex-
eel mbooloom kóllëre gu sell gi‡, doora ñibbi
réewam.
29 «Bu àpp bi jotee, buur bëj-gànnaar dina dal

‡ **11:28** 11.28 mbooloom kóllëre gu sell gi bànni Israyil la.

ci kaw réewum bëj-saalum. Waaye boobu yoon
du deme na woon.
30 Ay boroom gaal yu mag dinañu jóge sowu,
songsi ko, ba tax mu xàddi, ba dëpp. Mu daldi
mer lool, sippi ko mbooloom kóllëre gu sell gi,
tey ànd ak ñi dëddu kóllëre gu sell gi.
31 Ay xarekat yu mu yebal dinañu dem teddadil
jaamookaay, bi ci tata ji; dinañu dakkal sarax si
ñu fa saxal fàww, ba noppi teg fa lu siblu§ luy
jur yàqute.
32 Ñi sàmmul kóllëreg Yàlla ay nax la leen
di fàbbee, waaye askan wi ràññee seen Yàlla,
pastéef lañuy jëfeji.
33 Te it boroom xel yu rafet yi ci mbooloo mi
dinañu gindi ñu bare. Nattu dina leen dikkal ab
diir; ñii saamar jaar ci seen kaw, ñii ñu lakk leen,
ñee ñu nangu seen alal, tëj leen.
34 Te bu leen nattu dikkalee, ndimbal lu néew
lañuy am, ndax ñu bare naaféq lañuy fareek
ñoom.
35 Ñenn ci boroom xel yu rafet yi dinanu jaare
ci nattu yu leen di sellal, fóot leen ba ñu set wecc,
ba keroog mujug jamono. Àpp ba nag des na.
36 «Buur bi dina def lu ko soob. Dina réy-
réylook a damu, ba weesale boppam tuur yépp,
te dina wax gilaawaali jëme ci Yàlla ji sut lépp.
Dina am ndam nag ba keroog sànjum Yàlla ñoral
ko. Li ñu dogal déy dina am.
37 Buur bi du faale tuuri maamam, du faale
tuur mi jigéen ñi sopp*. Du faale menn tuur,

§ **11:31** 11.31 lu siblu: seetal ci 9.27. * **11:37** 11.37 tuur moomu lañu gëmoon ne man naa nangul am njur.

ndax day damu ba weesale boppam lépp.

38 Xanaa kay tuur mi yor kaaraangey tata yi lay
jaamu, muy tuur mu ay maamam xamul woon.
Dina ko jaamoo wurus ak xaalis ak xeer yu jafe
ak yeneen gànjar.

39 Tuuri jaambur yooyu lay doolewoo, di song
dëkk yi ñu wëralee ay tata. Ku ko nangul, mu
teral la, def la kilifag ñu bare, ba noppi yoole la
ay suuf.

40 Ca mujug jamono buur bëj-saalum dina
fenqoo ak buur bëj-gànnaar. Te itam buur
bëj-gànnaar dina mel ni ngëlaani, ne milib ci
kawam, ànd ak watiiri xare aki gawar ak gaal
yu mag yu bare. Dina dugg ci ay réew, bëtt, jàll
nim wal.

41 Gannaaw loolu dina dugg ci réew mu taaru
ma, te ñu bareey daanu. Waaye Edomeen ñaak
Mowabeen ñaak njiiti Amoneen ñi dinañu rëcc.

42 Dina teg loxoom yeneen réew, te réewum
Misra sax du ca mucc.

43 Dina aakimoo alali Misra, muy wurus, di
xaalis ak mboolem gànjar. Waa Libi ak waa Kuus
it dinañu ko nangul.

44 Waaye nag xibaar dina bawoo penku ak bëj-
gànnaar, tiital ko lool. Noonu mu jóg ak xadar,
rey ñu baree bare, faagaagal leen.

45 Dina samp xaymay kër buur ci diggante géej
geek tund wu taaru wu sell wa†. Waaye dina dee,
te kenn du ko taxawu.»

† **11:45** 11.45 tund woowu Yerusalem la.

12

Mujug jamono taxaw na

1 Malaaka ma waxati ma, ne ma:
«Jamono yooyu ci la Mikayel,
malaakam wattukat mu mag,
miy taxawu sa mbooloo, di jóg.
Muy jamonoy njàqare ju masula am,
cosaanal xeet yi ba tey jii.
Bu keroogee sa bokk yay mucc,
di ñi ñu bind ci téereb dund bi.
2 Ñu baree ngi nelaw,
keroog ñu yewwoo fa pëndub suuf.
Ñenn ña nara dund fàww,
ña ca des añe gàcceek njàqare fàww.
3 Ña rafet xel leer nàññ
ni leeraayu déndub asamaan.
Ñi doon xiir mbooloo mi ci ngor
ne boyy niy biddiiw, ba fàww.
4 «Yaw nag Dañeel, dencal kàddu yii, muy
kumpa te nga tëj téere bi, tay ko ba mujug
jamono jub. Su keroogee ñu bare dinañu gëstu
fu ne, ba xam-xam yokku.»

Dañeel gis na ñaari malaaka

5 Noonu man Dañeel, may xool ci biir peeñu
mi, daldi yem ci ñeneen ñaar ñu taxaw, séq dex
gi.
6 Kenn ki wax ak ka sol mbubbam wëñ gu ëccu
ba sew, te taxaw ca kaw dex ga, ne ko: «Ana fu
kéemaan yiy yem?»
7 Ma dégg ka sol mbubbam wëñ gu ëccu te
taxaw ca kaw dex ga. Ma nga yékkati loxo
ndijoor baak bu càmmoñ ba te naa: «Giñ naa

ko ci Kiy Dund fàww ne ñetti jamonook genn-wàll lay doon. Xew-xew yooyu yépp a ngi dakk keroog bu dooley mbooloo mu sell mi jeexee tàkk.»
8 Maa ngi ciy dégg waaye xawma lu muy tekki. Ma ne: «Sang bi, ana nu xew-xew yooyu di mujje?»
9 Mu ne ma: «Dañeel, demal rekk, ndax mbir yii dees koo làq, dëxëñ ko, ba keroog muj ga taxaw.
10 Ñu bare dees na leen sellal, fóot leen ba ñu set wecc. Waaye ñu bon ñi wéy di bon, te kenn du ci xam liy xew, teewul ñi rafet xel dinañu ko xam.
11 Jamono ja ñuy dakkal sarax si wara sax fàww, di keroog ba ñuy taxawal lu siblu* lay jur yàqute, junniy fan ak ñaar téeméer ak juróom ñeent fukk (1 290) dina ca topp.
12 Ndokklee ku muñ nag diiru junniy fan ak ñetti téeméer ak fanweer ak juróom (1 335).
13 Waaye yaw Dañeel, muñal ba fa muy mujje. Su keroogee fekk la nelaw, doora jóg jël sab yool, ca mujug jamono.»

* **12:11** 12.11 lu siblu: seetal ci 9.27.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40